

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 lutego 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Włodzimierz Wróbel (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Andrzej Stępka

SSN Eugeniusz Wildowicz

Protokolant Agnieszka Niewiadomska

w sprawie **M. S.**

skazanego z art. 197 § 1 k.k., art. 278 § 3 k.k., art. 278 § 5 k.k.

w zw. z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k.

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Józefa Gemry,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 12 lutego 2025 r.,

kasacji wniesionej przez obrońcę

od wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu

z dnia 20 czerwca 2024 r., sygn. akt II AKa 42/24,

zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego we Wrocławiu

z dnia 23 listopada 2023 r., sygn. akt III K 216/23,

**1. uchyla pkt I lit. b zaskarżonego wyroku i w tym zakresie
przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi
Apelacyjnemu we Wrocławiu w postępowaniu odwoławczym;**

**2. w pozostałym zakresie oddala kasację jako oczywiście
bezzasadną;**

3. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. P. S., Kancelaria Adwokacka we W., kwotę 2952 zł, w tym 23% VAT, tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną z urzędu w postaci sporządzenia i wniesienia kasacji oraz obronę w postępowaniu przed Sadem Najwyższym.

[J.J.]

Andrzej Stępka

Włodzimierz Wróbel

Eugeniusz Wildowicz

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Okręgowego we Wrocławiu z dnia 23 listopada 2023 r. (sygn. akt III K 216/23) M. S. został uznany winnym tego, że:

1. w dniu 9 grudnia 2022 roku we W. , grożąc użyciem noża oraz używając przemocy polegającej na siłowym przytrzymywaniu za włosy i głowę, doprowadził małoletnią poniżej lat 15 X.Y. do obcowania płciowego, a czynu tego dopuścił się w warunkach powrotu do przestępstwa, będąc uprzednio skazanym wyrokiem Sądu Rejonowego dla W. z dnia 18 maja 2009 r. sygn. akt V K [...] /09 za czyn z art. 158 § 1 kk na karę roku i 10 miesięcy pozbawienia wolności, która została objęta karą łączną dwóch lat i sześciu miesięcy pozbawienia wolności orzeczoną wyrokiem łącznym Sądu Okręgowego we W. z dnia 31 sierpnia 2011 r. sygn. akt III K [...] /11, którą odbywał w okresie od 24 października 2016 r. do 13 marca 2019 r., tj. czynu z art. 197 § 3 pkt 2 k.k. w zw. z art. 197 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. i za to na podstawie art. 197§3 pkt. 2 k.k. wymierzono mu karę 6 lat pozbawienia wolności;
2. na podstawie art. 41a § 2 k.k. orzeczono zakaz kontaktowania się oskarżonego z pokrzywdzoną X.Y. zarówno osobiście jak i za pomocą środków do porozumiewania się na odległość, a także zakaz zbliżania się do niej na odległość mniejszą niż 50 metrów przez okres 10 lat;
3. na podstawie art. 41 § 1a zdanie drugie k.k. orzeczono wobec oskarżonego zakaz zajmowania stanowisk, wykonywania zawodów oraz prowadzenia działalności związanej z wychowaniem, leczeniem, edukacją małoletnich lub z opieką nad nimi przez okres 10 lat;

4. na podstawie art. 46 § 1 k.k. orzeczono od oskarżonego tytułem zadośćuczynienia na rzecz X.Y. , reprezentowaną przez matkę I. S. , 10.000 zł;
5. oraz tego, że w dniu 2 października 2022 roku we W. w parterze bloku przy ul. L. przywłaszczył sobie rower typu składak koloru szarego nieznanej marki bez numeru seryjnego o wartości 900 zł na szkodę L. S. , przy czym czynu tego dopuścił się w warunkach powrotu do przestępstwa, będąc uprzednio skazanym wyrokiem Sądu Rejonowego dla W. z dnia 1 kwietnia 2009 r. sygn. akt VII K [...]/09 za czyn z art. 286 § 1 kk na karę roku pozbawienia wolności, która została objęta karą łączną dwóch lat i sześciu miesięcy pozbawienia wolności orzeczoną wyrokiem łącznym Sądu Okręgowego we W. z dnia 31 sierpnia 2011 r. sygn. akt III K [...]/11, którą odbywał w okresie od 24 października 2016 r. do 13 marca 2019 r., tj. czynu z art. 284 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. i za to na podstawie art. 284 § 1 k.k. wymierzono mu karę 6 miesięcy pozbawienia wolności;
6. na podstawie art. 46 § 1 k.k. orzeczono wobec oskarżonego obowiązek naprawienia szkody na rzecz L. S. poprzez zapłatę kwoty 900 zł;
7. oskarżonego M. S. uznano za winnego popełnienia zarzuczanych mu czynów opisanych w pkt. III i IV części wstępnej wyroku, przyjmując, iż czynów tych dopuścił się w warunkach powrotu do przestępstwa, a czyny te stanowią ciąg przestępstw, tj. czynu z art. 278 § 5 k.k. w zw. z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. i za to na podstawie art. 278 § 5 k.k. w zw. z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. wymierzono mu karę roku pozbawienia wolności;
8. na podstawie art. 85 § 1 k.k. w zw. z art. 86 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 2 k.k. wymierzone powyżej kary połączono i wymierzono oskarżonemu M. S. karę łączną 7 lat pozbawienia wolności.

Wyrokiem Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 20 czerwca 2024 r. (sygn. akt II AKa 42/24) wyrok Sądu I instancji został zmieniony w ten sposób, że:

I.a) odnośnie czynu przypisanego w pkt I części rozstrzygającej ustalono, iż oskarżony nie miał świadomości, że małoletnia pokrzywdzona nie ma skończonych 15 lat i czyn ten kwalifikuje jako przestępstwo z art. 197 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k., za które na podstawie art. 197 § 1 k.k. wymierzono mu karę 5 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz stwierdzono, że traci moc kara

łączna pozbawienia wolności orzeczona w punkcie VIII części rozstrzygającej i związane z nią zaliczenie z punktu X części rozstrzygającej;

b) w miejsce czynu przypisanego w punkcie V części rozstrzygającej uznano M. S. za winnego tego, że w dniu 2 października 2022 roku we W. w parterze bloku przy ul. L. dokonał zaboru w celu przywłaszczenia mienia w postaci roweru typu składak koloru szarego nieznanej marki bez numeru seryjnego o wartości 900 zł na szkodę L. S. , przy czym czynu tego dopuścił się w warunkach powrotu do przestępstwa, który to czyn stanowi wypadek mniejszej wagi, tj. przestępstwa z art. 278 § 1 i 3 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. i za to na podstawie art. 278 § 3 k.k. wymierzono mu karę 6 miesięcy pozbawienia wolności;

II. w pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymano w mocy;

III. na podstawie art. 85 § 1 k.k. i art. 86 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 2 k.k. orzeczone w punkcie I lit. a i b niniejszego wyroku oraz w punkcie VII części rozstrzygającej zaskarżonego wyroku kary pozbawienia wolności połączono i wymierzono M. S. karę łączną 6 (sześciu) lat i 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności.

Kasację od tego wyroku wniósł obrońca skazanego, zarzucając orzeczeniu:

„1. Rażąco obrazę przepisów prawa procesowego, mającą wpływ na treść rozstrzygnięcia, polegającą na nieprawidłowym i niedostatecznym rozpoznaniu zarzutów podniesionych przez obrońcę Oskarżonego w apelacji, a w szczególności wskazanych w pkt I apelacji odnoszących się do naruszenia art. 7 k.p.k., co przejawiało się pominięciem istotnych okoliczności związanych z ustaleniami wynikającymi z opinii psychologicznej w zakresie wiarygodności Pokrzywdzonej, przede wszystkim zaś nieprzywiązania przez Sąd Okręgowy, a następnie Sąd Apelacyjny istotnej wagi do uznania Pokrzywdzonej przez biegłych za osobę, która manipuluje otoczeniem, co w konsekwencji doprowadziło do uznania zeznań Pokrzywdzonej za wiarygodne i dokonania błędnych ustaleń faktycznych w zakresie tego, czy czyn Oskarżonego wypełnił znamiona przestępstwa zgwałcenia, tj. obrazę art. 433 § 1 i 2 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k.

2. *Rażącą obrazę przepisów prawa procesowego, mającą wpływ na treść rozstrzygnięcia, polegającą na nieprawidłowym i niedostatecznym rozpoznaniu zarzutów podniesionych przez obrońcę Oskarżonego w apelacji, w szczególności wskazanych w pkt IV apelacji odnoszących się do kwestii związanych z ustaleniem wartości skradzionego przez Oskarżonego roweru i poprzestaniu na ustaleniach biegłego, który przyjął jako wartość skradzionego roweru wartości uśrednionej, co następnie zostało powielone przez Sąd Apelacyjny, co skutkowało błędnym przyjęciem, że Oskarżony dopuścił się czynu stypizowanego w art. 278 § 3 kk. a nie czynu z art. 119 § 1 k.w., albowiem wobec rozbieżnych wartości rowerów i braku możliwości dokonania wyceny skradzionego roweru, należało przyjąć najbardziej korzystną dla Oskarżonego wartość, która nie przekraczała progu wykroczeniowego, tj. obrazę art. 433 § 1 i 2 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k. w zw. z art. 5 § 2 k.p.k.*

3. *Rażącą obrazę przepisów prawa procesowego, mającą wpływ na treść rozstrzygnięcia, polegającą na nieprawidłowym i niedostatecznym rozpoznaniu zarzutów podniesionych przez obrońcę w apelacji, w szczególności wskazanych w pkt VI apelacji, co skutkowało przyjęciem, że Oskarżony dopuścił się przestępstwa z art. 278 § 5 k.k. a nie wykroczenia z art. 119 § 1 k.w., w sytuacji, gdy wykładnia funkcjonalna i systemowa, w szczególności z uwzględnieniem przepisów prawa konstytucyjnego i unijnego, prowadzi do konkluzji, że wartość skradzionej energii elektrycznej powinna zostać uznana za znamię przestępstwa, albowiem do energii stosuje się analogiczne regulacje, jak do sprzedaży rzeczy, a odmienne traktowanie osób skazanych za kradzież energii i za kradzież rzeczy prowadzi do uprzywilejowania tych drugich, co w sposób istotny narusza zasadę równości, tj. obrazę art. 433 § 1 i 2 k.p.k. w zw. z art. 440 k.p.k. w zw. z art. 278 § 1 i 5 k.k. w zw. z art. 119 § 1 k.w. w zw. z art. 32 ust. 1 Konstytucji RP.”*

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu we Wrocławiu.

Prokurator wniósł o oddalenie skargi jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się zasadna jedynie w zakresie zarzutu 2. W pozostałym części uznać ją należało za bezzasadną w stopniu oczywistym.

W apelacji obrona wskazywała, że biegły, dokonując wyceny rowerów, przyjął do badań egzemplarze o zróżnicowanej wartości, oscylującej w przedziale od 700 do 1100 zł. Następnie, biegły przyjął wartość uśrednioną w kwocie 883 zł, którą zaokrąglił do 900 zł brutto. Sąd Okręgowy, akceptując tę wycenę, w ocenie obrony, dopuścił się błędu. W apelacji podniesiono, że w niniejszej sprawie należało ustalić, iż wartość roweru przywłaszczzonego przez oskarżonego mieściła się w przedziale cenowym od 700 do 1100 zł. W związku z tym, obrona argumentowała, że zasadnym było przyjęcie wartości najbardziej korzystnej dla oskarżonego, czyli kwoty 700 zł.

Sąd odwoławczy ten zarzut rozpoznał w sposób nieprawidłowy. Uznał bowiem, że wycena wartości roweru dokonana przez biegłego z zakresu wyceny maszyn i urządzeń technicznych stanowiła wartość średnią, będącą wynikiem porównania różnych ofert i wyliczenia średniej arytmetycznej. Sąd odwoławczy nie podzielił zatem stanowiska obrony, argumentując, że przyjęcie najniższej wartości odpowiadającej najtańszym ofertom byłoby wadliwe. Sąd wskazał, że porównywane rowery były jedynie zbliżone wyglądem do roweru pokrzywdzonej, a najniższe oferty, poniżej średniej rynkowej, mogły być podyktowane różnymi czynnikami, w tym pośpiechem sprzedającego. W konsekwencji, Sąd odwoławczy uznał, że Sąd Okręgowy prawidłowo oparł się na średniej wyliczonej przez biegłego. Sąd odwoławczy stwierdził, że brak było przekonujących podstaw do ustalenia wartości roweru poniżej kwoty 800 zł, jak domagała się obrona.

Jeżeli dowody oceniono z zachowaniem reguły ich swobodnej oceny, to nie może być mowy o zastosowaniu art. 5 § 2 k.p.k. W postępowaniu karnym rzeczą naturalną jest występowanie dowodów wskazujących na sprzeczne wersje (np. co do wartości mienia), lecz to właśnie obowiązkiem sądu jest dokonanie rzetelnej oceny materiału dowodowego i wyeliminowanie mogących się *prima facie* pojawić wątpliwości. Dopiero, jeśli nie można ich rozwiązać, zastosowanie znajdzie art. 5 § 2 k.p.k. Sąd uznał, że precyzyjne wyliczenie wartości roweru nie jest możliwe, jednocześnie jednak za podstawę wyceny przyjął opinię biegłego. W opinii tej jednak wskazano na wartość uśrednioną z zebranych ogłoszeń sprzedaży podobnych

rowerów, przyjmując jednocześnie, że wartość roweru oscylowała między 700 zł a 1100 zł. Zasadnie takie podejście kontestuje skarżący, gdyż naruszając standard kontroli odwoławczej, Sąd nie wyjaśnił, na podstawie jakich reguł dowodowych uznał, że w tej sprawie średnia arytmetyczna cen ofertowych jest prawidłowym rozstrzygnięciem, a nie najniższa, najkorzystniejsza dla oskarżonego wartość, wskazana przez biegłego. Tym bardziej, że w przypadku braku możliwości racjonalizacji konkretnej oceny dowodów należy skorzystać z art. 5 § 2 k.p.k.

W ponownym postępowaniu w tym zakresie Sąd odwoławczy zobowiązany będzie do rzetelnego odniesienia się do apelacji obrony i wskazania jakie dowody w powiązaniu z jaką metodologią ich oceny doprowadziły go do przekonania, że przyjęty sposób wyliczenia wartości roweru jest prawidłowy. Sąd, biorąc pod uwagę kierunek apelacji, jak i kasacji, może o wartości decydować na podstawie jeszcze innych zgromadzonych dowodów. Dopiero po takiej kompleksowej ocenie możliwe będzie uznanie, czy wartość roweru była wyższa niż graniczna wartość dla wykroczenia.

W tym stanie rzeczy, należało orzec jak w sentencji.

[J.J.]

[a.ł.]

Andrzej Stępka Włodzimierz Wróbel Eugeniusz Wildowicz